

Werkprogramma van de afdeling NAT 2023-2025

I. Achtergrond

- De **talrijke en onderling samenhangende mondiale crises** waarmee wij worden geconfronteerd – de gevolgen van de COVID-19-pandemie, de noodsituaties op het gebied van klimaat en biodiversiteit (die ook onze voedselproductiesystemen treffen), de crisis rond de kosten van levensonderhoud en de gevolgen van conflicten in Oekraïne en elders – zullen het werk van de afdeling NAT tijdens de tweede helft van de mandaatsperiode 2023-2025 blijven beïnvloeden. De afdeling NAT zal met name moeten blijven nadenken over de effecten van de oorlog in Oekraïne op de verschillende relevante werkerterreinen van de afdeling.
- De **Europese landbouw- en agrovoedingssector** heeft tijdens de pandemie een grote inspanning geleverd en is erin geslaagd te allen tijde het aanbod op peil te houden om aan de vraag van de bevolking te voldoen. Zelfs tijdens deze maanden van energiecrisis en verstoring van het aanbod, grotendeels veroorzaakt door de invasie van Oekraïne, blijft de sector inspelen op de vraag. In de tweede helft van de mandaatsperiode moet de afdeling NAT blijven werken aan de versterking van het agrovoedingssysteem, rekening houdend met alle actoren in de agrovoedingsketen, zodat het systeem efficiënt kan blijven reageren door zijn strategische rol te consolideren en het duurzame concurrentievermogen ervan¹ in de context van meerdere crises te waarborgen.
- De **afdeling NAT moet voortbouwen op de fundamenten** die de afgelopen jaren zijn gelegd, de rode draad blijven volgen en langetermijnstrategieën bevorderen op basis van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de doelstellingen inzake klimaatneutraliteit van de Europese Green Deal.
- De **verkiezingen voor het Europees Parlement en de vernieuwing van de Commissie** in 2024 bieden niet alleen de gelegenheid om te reageren op raadplegingen, maar ook om de agenda voor de toekomst te bepalen.
- Via haar werkzaamheden zal de **afdeling NAT processen en gestructureerde benaderingen blijven ontwikkelen**, waarbij zij streeft naar een grotere impact op de beleidsvormingsprocessen, in nauwe samenwerking met haar organen en structuren (de waarnemingspost voor duurzame ontwikkeling, de permanente studiegroep voor duurzame voedselsystemen, de ad-hocgroep voor de COP, het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie) en met de andere EESC-afdelingen en de adviescommissie Industriële Reconversie (CCMI).

¹

“Om [...] een alomvattend voedselbeleid echt relevant te laten zijn voor de Europese consument, is het essentieel dat het in de EU duurzaam geproduceerde voedsel concurrerend is. Dit betekent dat de Europese agrovoedingssector aan de consument voedsel moet kunnen leveren tegen prijzen die de extra kosten in verband met bijvoorbeeld duurzaamheid, dierenwelzijn, voedselveiligheid, voedingswaarde en een billijke vergoeding voor landbouwers omvatten en waarmee de sector tegelijkertijd de eerste keus van de overgrote meerderheid van de consumenten blijft.” Advies over de bijdrage van het maatschappelijk middenveld aan de ontwikkeling van een alomvattend voedselbeleid in de EU, paragraaf 5.8, [PB C 129 van 11.4.2018, blz. 18](#).

II. Horizontale beginselen en werkmethoden

- Het is van essentieel belang **dat het maatschappelijk middenveld op gestructureerde wijze wordt betrokken** bij het ontwerp, de uitvoering en het toezicht op de verschillende beleidsmaatregelen. De afdeling NAT zal voorstellen en initiatieven ter bevordering van een meer participatieve aanpak blijven steunen en verder blijven ontwikkelen door bestaande initiatieven (zoals ECESP en het plattelandspact) te consolideren en nieuwe initiatieven te bevorderen (zoals een Europese Raad voor het voedselbeleid en een overlegplatform voor belanghebbenden bij de uitvoering van de SDG's). Ook ondervertegenwoordigde groepen (zoals inheemse gemeenschappen) zullen er beter bij worden betrokken.
- **Versterking van de betrokkenheid van jongeren:** het EESC streeft er al enkele jaren naar de stem van jongeren op een gestructureerde en zinvolle manier te laten doorklinken in zijn werkzaamheden en het besluitvormingsproces van de EU. De afdeling NAT heeft een voortrekkersrol gespeeld bij deze inspanningen en zal zich blijven inzetten om de stem van jongeren en jongerenorganisaties over klimaat en duurzaamheid luider te laten klinken via de projecten: [rondetafelbijeenkomsten voor jongeren over klimaat en duurzaamheid](#), [jongerenvertegenwoordiger van het EESC bij de COP](#) en [Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie \(ECESP\)](#).
- **Integratie van duurzaamheid, circulariteit, plattelandstoetsing en de EU-jeugdtest in de prioriteiten van de afdeling:** alle NAT-activiteiten moeten bijdragen aan de verwezenlijking van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), en het verband met de SDG's moet waar mogelijk expliciet worden gemaakt. Om van de circulaire economie een "circulaire samenleving" te maken, moeten de beginselen van circulariteit ook worden verankerd in alle beleidswerkzaamheden van de afdeling NAT, bijvoorbeeld die inzake duurzame voedselsystemen, biodiversiteit en plattlandsgebieden. De afdeling NAT zal ernaar streven te bepalen wat de verwachte impact is van nieuwe wetgevingsinitiatieven voor plattlandsgebieden ("plattlandstoetsing"²) met inachtneming van het beginsel "niemand achterlaten", en het potentieel van plattlandsgebieden voor de verwezenlijking van de SDG's in alle adviezen van de afdelingen te belichten. De afdeling NAT zal ook bijdragen aan de inzet van het EESC om de [EU-jeugdtest](#) en de [resolutie over het langdurige effect van het Europees Jaar van de jeugd](#) doeltreffend te implementeren, op basis van de bevindingen van de komende studie over [gestructureerde betrokkenheid van jongeren na afloop van het Europees Jaar van de Jeugd 2022](#).
- **Bevordering van kennis, vaardigheden en onderwijs over duurzaamheid voor de gehele bevolking, vanaf jonge leeftijd, op de verschillende beleidsterreinen.** In aansluiting op eerdere werkzaamheden van de afdeling NAT is het belangrijk kritisch denken en kennis over de SDG's — en meer in het bijzonder over landbouw en duurzaam voedsel — te ontwikkelen, met name voor jongeren, en discussiefora te bieden (bv. over

---

² Zie de [langetermijnvisie van de EU voor plattlandsgebieden](#) — bijna 30 % van de EU-bevolking woont in plattlandsgebieden.

landbouw, voedselsystemen, de circulaire economie, enz.) en de loopbaanmogelijkheden in deze sectoren onder de aandacht te brengen.

- **Een op grondrechten gebaseerde aanpak op alle gebieden van de werkzaamheden van de afdeling NAT**, inclusief bijvoorbeeld het recht op duurzaam en gezond voedsel, op een gezond milieu enz. ingebed in een welzijnseconomie.
- **Toepassing van een benadering op basis van prognoses** in NAT-adviezen en verschillende initiatieven om ervoor te zorgen dat onze aanbevelingen op lange termijn voordeel opleveren en bijdragen aan de opbouw van open strategische autonomie en duurzaamheid in de EU, met name in de agrovoedingssector.
- **Zorgen voor nauwe samenwerking met andere afdelingen/organen van het EESC** op alle beleidsgebieden waarover de afdeling NAT gaat. Alleen door starre structuren te doorbreken en samen te werken kunnen we systematische oplossingen vinden voor de complexe uitdagingen die voor ons liggen.
- **Versterking van de follow-up van adviezen en communicatie** via strategische benaderingen voor een grotere impact.
- **Bevordering van de teamgeest tussen de NAT-leden en het secretariaat** door cocreatie en codesign: we hebben verschillende rollen, en we kunnen onze individuele sterke punten gebruiken om betere resultaten te bereiken. Het secretariaat kan de leden ondersteunen en toerusten om de adviserende rol van het EESC te vervullen, maar ook om als “verhalenverteller” het publiek te informeren over wat er in het veld gebeurt.
- **“Walking the talk” – op het gebied van duurzame en inclusieve werkmethoden het voorbeeld geven** door de samenwerking met EMAS voort te zetten (plasticvrij, vermindering van voedselafval, zachte mobiliteit, duurzaam inkopen, klimaatneutraliteit enz.), het gebruik van digitale instrumenten, webinars enz. te optimaliseren en evenementen inclusiever te maken (genderevenwicht, deelname van jongeren, verder gaan dan de “Brusselse bubbel” door bijvoorbeeld lokale gemeenschappen, inheemse volkeren enz. erbij te betrekken).

III. Overkoepelende prioriteit

De overkoepelende prioriteit zal voortbouwen op de vorige mandaatperiode en gericht zijn op:

“Bevordering van de systeemverandering en de welzijnseconomie die we nodig hebben voor de succesvolle uitvoering van de Europese Groene en Sociale Deal en de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen met het oog op een rechtvaardige transitie. Dat zal onder meer bijdragen aan duurzamere en eerlijkere agrovoedingsystemen en florerende plattelandsgebieden, met inachtneming van de planetaire grenzen.”

In een context van meerdere crises blijven de SDG’s ons kompas, als de enige universele optie op vrede, sociaal-economische welvaart en ecologische duurzaamheid die we hebben. Als de SDG-beginselen van sociale inclusie, schone energie, universele toegang tot openbare diensten en verantwoorde consumptie en productie niet worden verwezenlijkt, zal dat leiden

tot nog meer crises en geopolitieke wedijver. Het niet uitvoeren van de SDG's zal ook schadelijk zijn voor het bedrijfsleven en het toekomstige concurrentievermogen van bedrijven.

De doelstellingen van klimaatneutraliteit en de rechtvaardige transitie zullen hopelijk ook de komende jaren hoog op de agenda van de instellingen blijven staan. In ieder geval **zal de ontwikkeling van de sociale dimensie van de groene transitie, met inachtneming van de planetaire grenzen, van cruciaal belang zijn voor het bereiken van een welzijnseconomie, een duurzamer en eerlijker agrovoedingssysteem en een evenwichtiger plattelands- en stadsontwikkeling.** De overschakeling naar duurzaamheid zal alleen slagen als zij berust op een breed draagvlak, een rechtvaardige transitie en de actieve deelname van alle geledingen van de samenleving. Nu een groeiend aantal actoren uit het maatschappelijk middenveld en de academische wereld pleit voor een systemische en transformatieve aanpak waarbij sociaal welzijn en een gezonde economische ontwikkeling worden gecombineerd met respect voor de planetaire grenzen, zal de huidige inzet van de afdeling NAT voor een welzijnseconomie “die verder gaat dan groei” relevanter zijn dan ooit.

IV. Beleidsprioriteiten

1. De afdeling NAT zal in de tweede helft van de mandaatsperiode, in nauwe samenwerking met de SDO, **de uitvoering van de SDG's bespoedigen** door te blijven aandringen op een overkoepelende EU-strategie voor de SDG's, door een meer gestructureerde betrokkenheid van actoren uit het maatschappelijk middenveld voor te stellen (waarvoor het EESC een ontmoetingsplaats zou kunnen bieden) en door beleidscoherentie te bevorderen. De afdeling NAT zal, waar nodig in samenwerking met de andere EESC-afdelingen/CCMI, desbetreffende adviezen en bijdragen blijven opstellen, betrokken blijven bij het jaarlijkse politieke forum op hoog niveau in New York en samenwerken met belangrijke belanghebbenden en netwerken zoals het SDSN en het ESDN.
2. **Klimaatneutraliteit** blijft centraal staan in de werkzaamheden van de afdeling NAT, maar raakt ook aan veel andere aspecten van de prioriteiten van het EESC. De afdeling NAT zal de werkzaamheden van de opgerichte ad-hocgroep UNFCCC voortzetten en in nauwe samenwerking met DG CLIMA en maatschappelijke organisaties onze deelname aan de jaarlijkse VN-klimaatconferenties voorbereiden om bij te dragen aan de verwezenlijking van klimaatneutraliteit in de EU tegen 2050.
3. **De circulaire economie** zal een transversale prioriteit blijven in nauwe samenwerking met de afdeling INT en DG ENV/DG RTD, en met betrokkenheid van de andere afdelingen en de CCMI, waar nodig, om het brede pakket van dossiers van wetgevingswerkzaamheden daarin te integreren. Onder leiding van de coördinatiegroep van 24 organisaties uit het maatschappelijk middenveld blijft het succesverhaal van het

Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie een drijvende kracht achter de uitvoering van het nieuwe actieplan voor de circulaire economie, waardoor de overgang naar een circulaire samenleving in Europa en daarbuiten wordt versneld. In het kader van dit prioritaire gebied zal de afdeling NAT ook haar werkzaamheden op het gebied van de bio-economie voortzetten en versterken door voedsel en landbouw te koppelen aan de circulaire economie en deel te nemen aan het Europees Forum voor bio-economisch beleid.

4. **Bevordering van een alomvattend voedselbeleid – Naar een duurzamer gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB)**

- **Duurzamere en eerlijkere voedingssystemen** zullen voor de afdeling NAT een hoofdprioriteit blijven, vooral tegen de achtergrond van het komende kader voor duurzame voedingssystemen. Dat kader zal de basis leggen voor de systemische veranderingen die nodig zijn voor alle actoren van het voedselsysteem. Het zal ook een kader bieden voor de toekomstige governance van voedselsystemen, die hopelijk de oprichting van een Europese Raad voor het voedselbeleid omvat. De afdeling zal zich met name richten op de bevordering van een doeltreffende en inclusieve governance van duurzame voedselsystemen en op de bevordering van open strategische autonomie voor duurzaam voedsel. Het EESC heeft reeds voorgesteld om de “van boer tot bord”-strategie en de biodiversiteitsstrategie van de Green Deal als wereldwijde maatstaf voor duurzaamheid in alle toekomstige handelsovereenkomsten van de EU op te nemen. De EU is voorloper op het gebied van duurzaamheid en voedselkwaliteit en moet zorgen voor **echte wederkerigheid van normen in handelsovereenkomsten**, met name wat betreft welzijn, duurzaamheid, transparantie en traceerbaarheid van boer tot bord. Dit is noodzakelijk in een steeds meer concurrerende en open mondiale context. Ook is het belangrijk om naar de betrekkingen met de buurlanden te kijken.
- **Duurzamere en eerlijkere landbouw:** de afdeling NAT zal de uitvoering van de “van boer tot bord”-strategie blijven ondersteunen en tegelijkertijd steun en concrete instrumenten bieden aan landbouwers en agrarische werknemers in de EU (bijv. via afzetbevorderingsbeleid, kwaliteitsregelingen, oorsprongsetikettering, een verbod op oneerlijke handelspraktijken, ondersteuning van regelingen voor lokale productie en distributie, enz.), alternatieve economische bronnen van inkomsten in plattelandsgebieden creëren (bijv. via hernieuwbare energiebronnen), generatievernieuwing bevorderen, zijn eerdere werkzaamheden over de eiwitstrategie onder de aandacht brengen, en ruim op tijd aanbevelingen doen aan de nieuwe Commissie met betrekking tot de volgende herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), namelijk via een initiatiefadvies.
  - Het GLB is van cruciaal belang geweest voor de Europese integratie, maar we moeten werken aan de verbetering ervan om te voldoen aan de economische, sociale en milieubehoefte. Een toekomstbestendig agrovoedingsstelsel moet de levensvatbaarheid van landbouwbedrijven en de agrovoedingsindustrie

garanderen, met name van familiebedrijven en kleine en middelgrote ondernemingen.

- De afdeling NAT zal ook de transparantie in de hele afzetketen bevorderen. Duidelijke etiketteringsregels voor de consument, aanduidingen van oorsprong BGA en BOB en controle op speculatieve processen die consumenten en producenten treffen, zullen helpen voorkomen dat de markt wordt verstoord en de hele keten wordt geschaad.
- **Duurzame visserij (inclusief aquacultuur):** de afdeling NAT zal een alomvattende visie ontwikkelen die een rechtvaardige overgang voor de sector bevordert en tegelijkertijd de decarbonisatie ervan stimuleert, de biodiversiteit beschermt, de aspecten van gezonde voeding benadrukt en kansen voor plattelandgebieden bevordert. De uitvoering van de visie kan dan worden aangepast aan de specifieke lokale en nationale kenmerken.

5. **Herstel en behoud van natuurlijk kapitaal – Een gezonde planeet voor gezonde mensen**

- **Biodiversiteit:** het mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal van 2022 betekende een historische prestatie in de strijd tegen het verlies aan biodiversiteit. Er moet echter nog veel meer worden gedaan om de natuurlijke ecosystemen waarvan de mens en het merendeel van zijn economische activiteiten afhankelijk zijn (bijv. die van grote carnivoren) te beschermen en te herstellen. Met name moet de mens zijn relatie met de natuur heroverwegen en is een verandering van narratief nodig. De afdeling NAT zal tijdens de nieuwe mandaatsperiode meer inspanningen leveren om te zorgen voor een meer gestructureerde aanpak ter bescherming van de biodiversiteit en om de synergieën tussen de COP-processen inzake klimaat en biodiversiteit te vergroten.
- **Milieubescherming (lucht, water, bodem):** de afdeling NAT zal milieubescherming en uitgebreide regelingen voor producentenverantwoordelijkheid blijven integreren in alle EU-beleidsterreinen. Dit blijft cruciaal bij het voorkomen en verhelpen van verontreiniging van lucht, water, bodem en consumentenproducten. De afdeling NAT zal met name ook bijdragen aan de lopende werkzaamheden van het EESC ter bevordering van een meer strategische aanpak van water via een Europese Blue Deal. De banden tussen milieubescherming, een circulaire en welzijnseconomie en de gezondheid van de burgers zullen worden versterkt.
- **Een op rechten gebaseerde aanpak voor mens en natuur –** Het recht op een gezond milieu en de uitvoering en voortdurende verbetering van het milieuacquis: aangezien mensenrechten en milieu onderling afhankelijk zijn, is een schoon, gezond en duurzaam milieu noodzakelijk om volledig de fundamentele mensenrechten, zoals het recht op leven, gezondheid, voedsel, water en sanitaire voorzieningen en ontwikkeling, te kunnen genieten. In dit verband is het streven naar een Europese Unie waarin de milieurechten daadwerkelijk worden toegepast en voortdurend worden verbeterd, de meest doeltreffende manier om vooruitgang te boeken. De afdeling NAT zal voortbouwen op de

werkzaamheden van de afgelopen jaren om een op rechten gebaseerde aanpak voor mens en natuur verder te ontwikkelen.

6. **Naar een duurzame plattelands- en stadsontwikkeling – Uitvoering van een holistische strategie**

- **Verder bijdragen aan het proces ter facilitering van het plattelandspact op politiek niveau.** Participatie van het publiek is cruciaal om duurzame plattelands- en stadsontwikkeling te waarborgen: Europa moet luisteren naar het platteland en zijn gemeenschappen – dit gaat verder dan de landbouwsector. Specifieke NAT-activiteiten zouden bijvoorbeeld kunnen bestaan uit verdere deelname aan het codesign van het plattelandspact en aan de organisatie van de tweejaarlijkse conferentie over het plattelandspact; de betrokkenheid van EESC-leden op nationaal niveau om verbintenissen aan te moedigen (going local); de bevordering en uitvoering van het plattelandspact via interne EESC-vergaderingen van de afdelingen/CCMI en waarnemingsposten, bijv. over mobiliteit op het platteland, digitale transitie... of via de organisatie van ad-hocvergaderingen; de mogelijke organisatie van een EESC-prijs voor het maatschappelijk middenveld of het evenement “Jouw Europa, jouw mening!” over plattelandsgebieden.
- **Een totaalstrategie blijven ontwikkelen,** de samenwerking met andere organen (PSG) en afdelingen (bijv. ECO, SOC) opvoeren om een meer gestructureerde aanpak binnen het Comité en ook met externe belanghebbenden en andere instellingen (CvdR, Europese Commissie, Europees Parlement) te bevorderen. Europese plattelands- en stadsgebieden worden gekenmerkt door een ongelijke ontwikkeling. Het is cruciaal om deze trend met beleid om te buigen, te zorgen voor een eerlijke en duurzame overgang naar een welzijnsgerichte economie in alle regio's, en een nieuw bevolkingsevenwicht te bevorderen.

V. **De afdeling NAT en haar organen – Een gezamenlijke architectuur**

De bevoegdheden van de afdeling NAT zijn: duurzame voedingssystemen, landbouw, visserij, milieubescherming en biodiversiteit, bosbouw, plattelands- en stadsontwikkeling, duurzame ontwikkeling, klimaatbeleid en klimaatactie, circulaire economie – zoals vermeld in het besluit van het EESC-bureau over het stroomlijnen van de structuren en werkorganen van het Comité.

De afdeling NAT omvat drie andere organen: de waarnemingspost voor duurzame ontwikkeling, de permanente studiegroep voor duurzame voedselsystemen en de ad-hocgroep UNFCCC/COP. Daarnaast verzorgen de afdelingen NAT en INT het secretariaat van het gezamenlijke Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie van het EESC en de Europese Commissie. Het werk van deze organen zal worden afgestemd op de belangrijkste werkzaamheden van de afdeling NAT om synergieën te bevorderen, voor samenhang te zorgen en een maximaal effect te sorteren.

